

Τὸν παρηκολούθει μέσα εἰς τὰς φυτείας, εἰς τὰ σύνδενδρα μέρη, εἰς τὰς χαράδρας, διασχίζων τὸ δάσος, τὸ ὄποιον δὲν ἀνεγνώριζε πλέον, μὲ τὸ βλέμμα προσηλωμένον εἰς τὴν λευκὴν ἔσεινην σκιάν, ητὶς ἔφευγε διὰ τοῦ σκότους, τοῦ ἡπλωμένου ἥδη ἐπὶ τῆς γῆς.

Καὶ τὸ ἄλογόν του ἐπίσης ἐφάνετο ἐμψυχόμενον ἀπὸ ἀγρωστού δύναμιν καὶ ζέσιν· ἐκάλπαζε μὲ τὸν λαιμὸν προτεταμένον, κατ’ εὐθεῖαν τρέχον, προσκόπτον εἰς τὰ δένδρα, εἰς τοὺς βράχους, ἐνῷ ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ πόδες τοῦ νεκροῦ ἐταλαντεύοντο ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου. Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἀπεσπῶντο ἀπὸ τοὺς βάτους τὸ μέτωπον ἐκτύπα ἐπάνω εἰς ὑπερμεγέθεις κορυφούς καὶ τοὺς ἔροστιζε μὲ αἷμα· οἱ πτερυνιστῆρες ἀπέσπων κομιμάτια φλοιῶν.

Αἴφυντο τὸ θηρίον καὶ ὁ ἵππευς ἐξῆλθο ἀπὸ τὸ δάσος καὶ ὥρμησαν εἰς μίαν κοιλάδα, ἐνῷ ἡ σελήνη ἀνέτελλεν ἐπάνω ἀπὸ τὰς βουνά. Ἡ κοιλάς ἦτο πετρώδης, κλεισμένη ἀπὸ μεγάλους βράχους χωρὶς καμμίαν διέξοδον. Ὁ λόγος ἀναχαιτισθεὶς εστράφη.

Οἱ Φραγκίσκος τότε ἀφῆκεν ὠρυγὴν χαρᾶς. τὴν δοποίαν ἡ ἥχιώ ἐπανέλαβεν ὡς βροντὴν παρατεταμένην καὶ ἐπήδησεν ἀπὸ τὸ ἄλογόν του μὲ τὴν μεγάλην του μάχαιραν εἰς τὴν χεῖρα.

Τὸ θηρίον μὲ τὰς τρίχας ὠρθωμένας, μὲ τὴν ράχην καμπύλην τὸν ἐπρόσμενεν· τὰ μάτια του ἡστραπτον ὥσαν ἀστέρια. Πρὶν δέκας ἀρχίσῃ τὴν μάχην ὁ δυνατὸς κυνηγὸς ἐσήκωσε τὸν ἀδελφόν του καὶ τὸν ἐκάθισεν εἰς ἐνα βράχον, ἐστήριξε μὲ πέτρας τὴν κεφαλὴν του, ἡ δοποία ἦτο καταιματωμένη καὶ ἀγνώριστος καὶ τοῦ εἰπε δυνατὰ εἰς τὸ αὐτὸν ὡς νὰ ὥμιλει πρὸς κωδόν:

— Κύτταξε, Γιάννη, κύτταξε τώρα!

Καὶ ὥρμησε κατὰ τοῦ τερατώδους ζώου. Τόσην δύναμιν ἦσθαιντο, ὥστε ἥδυνατο ὡς ἀναποδογυρίση βουνόν, νὰ κατασυντρίψῃ πέτρας εἰς τὰς χεῖράς του. Τὸ θηρίον ἤθελε νὰ τὸν δαγκυδησῃ, ἐπροσπάθει νὰ τοῦ σχίσῃ τὴν κοιλιαν, ἀλλ’ αὐτὸς τὸ εἶχεν ἀρπάσει ἀπὸ τὸν λαιμὸν χωρὶς κακὸν νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ὅπλον του καὶ τὸ ἐπνιγε σιγὰ σιγὰ, σταματῶν καθε τόσον διὰ νὰ κούσῃ τὴν πνοήν του, ἡ τοὺς παλμούς του. Καὶ ἐγέλλε παράφορος ἀπὸ τὴν χαράν του, σφίγγων ἐπὶ μάλλον καὶ μᾶλλον μὲ τὴν φοβεράν του δύναμιν καὶ κράζων μετὰ παράφορον χαράς:

— Κύτταξε, Γιάννη, κύτταξε!

Τὸ σῶμα τοῦ λίκου ἔγεινεν ἄτονον ἦτο νεκρὸς πλέον.

Τότε ὁ Φραγκίσκος ἤρπασεν αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ τὸ ἔρριψε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ μεγαλειτέρου του ἀδελφοῦ, ἐπαναλαμβάνων μὲ φιλόστοργον ὕφος:

— Νά, νά, νά!.. νά, Γιαννάκη μου, νάτος!..

\*Ἐπειτα ἐφόρτωσεν εἰς τὸ ἄλογον τὰ δύο πτώ-

ματα, τὸ ἓνα ἐπάνω εἰς τὸ ἄλλο καὶ ἐξεκίνησε πάλιν.

Ἐφθασεν εἰς τὸν πύργον γελῶν καὶ κλαίων ταύτοχρόνως ὅπως ὁ Γαργαντούκης κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Πανταχρουέλ, φωνάζων θριαμβευτικῶς, χαίρων ὑπερβολικὰ διὰ τὸν φόνον τοῦ ζώου καὶ ἀποσπῶν τὰς τρίχας τῶν γενείων του καὶ στενάζων ἐνῷ διηγεῖτο τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του.

Υστερότερα πολλάκις ὅταν ὥμιλει περὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἔλεγε μὲ δακρυσμένα μάτια:

— Τούλαχιστον ἀνὴθελε μὲ ιδη̄ ὁ καιϊμένος ὁ Γιάννης νὰ πνίξω τὸν λύκον, εἰμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἀπέθνησκεν εὐχαριστημένος.

Η χήρα τοῦ προγόνου μου ἐνέπνευσεν εἰς τὸ δραχμὸν τέκνον της φρίκην διὰ τὸ κυνήγιον, ἡ δοποία μετεδόθη ἀπὸ πατέρα εἰς υἱὸν μέχρις ἐμοῦ. Ο μαρκήσιος Δαρεῖος ἐσιώπησεν. Κάποιος ἡρώτησε τότε:

— Εἶνε βέβαια παραμύθι αὐτὴ ἡ ιστορία, αἱ;

Καὶ ὁ διηγούμενος ἀπήντησε:

— Σάς δρκίζομαι ὅτι εἶνε ἀληθής ἀπὸ τὴν ἡρήὴν ως τὸ τέλος.

Τότε μία γυνὴ ἀπεφάνθη μὲ τὴν ἀσθενῆ καὶ γλυκεῖται φωνήν της:

— Αδιάφορον πάντοτε εἶνε εὑμορφόν νὰ ἐχῃ τις τοιαύτα πάθη.

(Guy de Maupassant).

X.

## ΣΤΑΜΑΤΑΚΗΣ ΑΣΦΑΚΙΑΝΟΣ

ΚΟΥΤΡΟΥΚΗΣ

\*Ιστορικαὶ σημειώσεις.

Ο Σταματάκης ἔζη ἐν Ευλογούδαρᾳ τῆς Δαρδίδος ἡσυχος μέχρι τοῦ 1755. Πλὴν αἱ συγχρὶ πρὸς τους Τούρκους διενέζεις τῶν ἀδελφῶν του δὲν τὸν ἐφοτσαν μέχρι τέλους. Απόσπασμα τουρκικὸν διερχόμενον ἐκεῖθεν, δῆθεν πρὸς καταδίωξιν κλεφτῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν στάνην τοῦ Σταματάκη, ἐκοψε πολλὰ πρόβατα καὶ ἐδεσε τοὺς ποιμένας. Ο Σταματάκης μετὰ τῶν ἀδελφῶν του Κωνσταντῆ καὶ Θεοδώρου ὑπλισθέντες ἐπρόθιασαν τους Τούρκους καὶ συγκρουσθέντες μετ’ αὐτῶν ἐφόνευσαν ἐνα καὶ ἡλευθέρωσαν τοὺς ποιμένας.

Διὰ τὸν φόνον τοῦ Τούρκου καὶ τὴν αὐτάξιειαν αὐτὴν τῶν ῥαγιάδων ὅλοι οἱ εἰς τὰ πέριξ χωρίς Τούρκοι συνεταράχθησαν τὸ κατ’ ἀρχὰς καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐκδικηθῶσι. Μετ’ ὅλιγας ἡμέρας, τὴν ἔορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὁ Κωνσταντῆς Κουτρούκης μετέβη εἰς Βυτρινίτσαν δι’ ἔργασίαν τινὰ. Η Βυτρινίτσα ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἦτο ἡ δευτέρα μετὰ τὸ Λιδωρίκι καὶ Μαλανδρίνον ἔδρα τῶν Τούρκων προκρίτων. Ο

σούμπασης τοῦ χωρίου συναντήσας ἡθέλησε νὰ ἀπειλήσῃ τὸν Κωνσταντῆ διὰ τὸν φόνον τοῦ δμοφύλου του, πλὴν οὔτος ἐν ἔξαψι εὑρεθεὶς, ἐ-πυροβόλησε καὶ ἐφόνευσε τὸν σούμπασην.

Ἐκτοτε ἦρχισεν ἀδιάκοπος πόλεμος μεταξὺ τῆς οἰκογενείας τῶν Κουτρουκαίων καὶ τῶν Τούρκων. Ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας ἦτο ὁ Σταματάκης δόστις συγκαλέσας καὶ ἄλλους ἐκ τῶν πέριξ συντρόφους, ὅτε μὲν ἡσφαλίζετο ἐν τῷ ὑψηλῷ καὶ δυσπροσίτῳ χωρίῳ του ὅτε δὲ περιέτρεχε τὴν Δωρίδα, συμπλεκόμενος καὶ καταφθείρων τὰ Τουρκικὰ ἀποσπάσματα. Εἰς πανήγυριν τινὰ τοῦ χωρίου Βελενίκου εἰσῆλθεν ὁ Σταματάκης μόλις δεκαπέντε ἀριθμῶν ὄπαδούς καὶ ἐπιασθη ἐις τὸν χορόν. Αἴφνης προέκυψε τῶν οἰκιῶν τοῦ χωρίου τουρκικὸν ἀπόσπασμα πολυάριθμον, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχον τὸν Τουρκαλβανὸν Γετίμι βέην. Ὁ Σταματάκης δὲν ἐταράχθη καθόλου ἐκ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν πλὴν ἐξηκολούθησε τὸν χορόν. Ἄλλ' ὁ Γετίμι κατεταράχθη ἀρκούντως διὰ τὴν παρουσίαν τῶν κλεφτῶν τοὺς δόποίους ἐν φέστελλετο νὰ καταδιώξῃ ἀπέφευγεν ὅμως πάντοτε· ἥδη ἦρχισεν ἐκεὶ νὰ καλῆ καὶ τοὺς ἄλλους τούρκους καὶ νὰ συσκέπτηται μετ' αὐτῶν περὶ τοῦ πρακτέου, ὅτε ὁ Σταματάκης παρατήσας τὸν χορόν, σύρει τὸ γιαταγάνι, θέτει αὐτὸν εἰς τοὺς ὄδοντας καὶ διέρχεται ἀτάραχος πλησίον τῶν τούρκων, προσατείζων αὐτοὺς εἰς τοὺς ὄφικαλμούς. Οἱ τούρκοι οὐδὲν ἐταράχθησαν καν τῆς θέσεως των οὐδὲν ἐσκέφθησαν νὰ καταδιώξωσιν ἢ ν' ἀπαντήσωσιν εἰς τὰς τόσις ὅρεις τὰς ὄπικες ἐξετόξευε κατ' αὐτῶν.

Οὕτω μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ φήμη τοῦ καπετάνη Σταματάκη μετεδόθη καὶ ἐκτὸς τῆς Δωρίδος καὶ πολλὰ παλληκάρια συνέρρεον νὰ ταχθῶσιν ὑπ' αὐτόν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὄπαδῶν του ἔφθασε μέχρι τῶν ἑκατὸν πενήντα, μὲ τοὺς δόποίους ἥδη περιέτρεχεν ὅλην τὴν Ρούμελην, συναντώμενος μετ' ἄλλων καπετανέων καὶ διαρόφους συγκροτῶν συμπλοκάς.

Πλὴν τῶν δύο ἀδελφῶν του, τοῦ ἐξαδέλφου του Μόσχου Μαραζώτη, καταγομένου ἐκ τοῦ ἀπέντατη τῆς Ξυλογαϊδάρας χωρίου Μαραζά ἡκολούθουν τὸν Σταματάκην καὶ οἱ δύο διάσημοι κλέφται, τοὺς δόποίους ἀπηθυνάτισεν ἡ δημωδῆς Μοῦσα, ὁ Κίτσος Λιάρης καὶ ὁ Χρῆστος Μιλιώνης. Καὶ οἱ δύο οὗτοι κατήγοντο ἀπὸ τῆς Ξυλογαϊδάρας καὶ ἦσαν ἐπ' ἀδελφῇ ἀνεψιοὶ τοῦ Σταματάκη. Πλὴν αἴφνης ὁ Μιλιώνης ἥλθεν εἰς διενέξεις δι' ἐλαχίστην ἀφορμὴν μὲ τὸν θεῖον του Σταματάκην καὶ ἀπειχωρίσθη τοῦ ταΐφα μὲ εἰκοσιπέντε ἄλλους ὄπαδούς. Ὁ Σταματάκης ἔμεινε μὲ τοὺς λοιποὺς περιτρέχων τὰ χωρία τῆς Ακαρνανίας.

Μίαν νύκτα σκοτεινὴν καὶ βροχερὰν ὁ Σταματάκης εύρεσκετο εἰς τὰ πέριξ τῆς Ζάλιανης ὅτε

τουρκικὸν ἀπόσπασμα ἐκ διακοσίων καὶ πλέον τζοχαντζαρέων πλανώμενον εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἐπέπεσεν αἴφνης κατ' αὐτῶν. Οἱ κλέφται ἐξηγέρθησαν, ἔδραξαν εὐθὺς τὰ ὄπλα των καὶ ἀντετάχθησαν ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν τρέψαντες αὐτοὺς εἰς φυγήν. Ἐφονεύθησαν ὅμως κατὰ τὴν συμπλοκὴν ταύτην ὄκτω ἐκ τῶν κλεφτῶν καὶ ἐπληγώθη βαρέως ὁ Κίτσος Λιάρης. Τὸν Κίτσον ἐκεῖθεν μετεβίβασαν εἰς Λευκάδα πρὸς νοσηλείαν μετὰ ἔνα ὅμως μῆνα ἀπέθανεν οὔτος ἐν τῇ νήσῳ ἐκ τῶν πληγῶν. Τὴν συμπλοκὴν ταύτην καὶ τὸν τραυματισμὸν τοῦ Κίτσου μνημονεύει τὸ ἀκόλουθον τραγοῦδι:

Τοῦ Κίτσου ἡ μάνα μάλιστα πέρ' ἀπὸ τὸ ποτάμι, λιθοβολέει τὸν πόταμο καὶ τόνε φοβερίζει· —Ποτάμι γιὰ λιγότερεψ, ποτάμι κάμε πόρο, θὲ νὰ περάσ' ἀντίπερα πέρα τὸ Σακαρέτσι νὰ πάω κατ' ἡ Σαρδίνιαν ποῦ ν' οἱ Ἀρχούμαναῖοι, ὅπ' εἰν' οἱ κλέφτες οἱ πολλοὶ κι' δικαστέας Σταμάτης νὰ μάθω γιὰ τὸν Κίτσο μου π' ἄλλον ὑγιὸ δὲν ἔχω. μοῦ εἴπανε πᾶς τὰς βαρέθησε καὶ τὸ γιατρὸ τὸν πᾶνε, τὸν πᾶνε μέσα τὸν Φραγκικὸ μέσα τὸν Φραγκονήσια ὥστε νὰ πάρ' ἡ ἀνοιξὶ καὶ νὰ λαλήσῃ δικούκος, ν' ἀνοιξὶ δικούκος καὶ ἡ ὅδη νὰ σκιώσουν τὰ λημέρια γιὰ νάδηγουν τὸν Φραγκονήσιαν τὸν Φραγκονήσια νὰ μάσουν τὰ κλεφτόπουλα καὶ τοὺς παληοὺς συντρόφους νὰ πέσουν μέσ' τὰ Τρίκκαλα, Καρδίτσα καὶ τὸ Βάλο, νὰ πάρουν σκλάβους μπένδες κι' δῆλο καλοὺς ἀγάδες, νὰ πάρουν καὶ τὴν ξαροφὰ ὅσο κι' ἀν ἥθελέσουν.

\* \* \*

Ο Χρῆστος Μιλιώνης ἀποχωρίσθεις τοῦ θείου του Σταματάκη ὑψώσεν ἥδη ἱδικήν του σημαίαν. Οἱ εἰκοσιπέντε ἀποχωρίσθεντες μετ' αὐτοῦ ὄπαδοι καὶ ὁ Μελαχρογιάννης ἐκ τοῦ χωρίου Στύλια τῆς Δωρίδος, ὃν εἴχε διορίσει πρωταπλήκτηρόν του, τὸν ἐλάτρευον καὶ ὑπήκουον προθύμως. Ἄλλα καὶ ὁ Μιλιώνης ἐλάτρευε τοὺς ὄπαδούς του. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ ἐξῆς: «Ο Μιλιώνης μετὰ τὴν ἀποχωρίσην ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ Σταματάκη συνεπλάκη ἔνωθι τοῦ Λιδωρικού πρὸς τὸν Δερβέναγα τοῦ τόπου, ἔχοντα μετ' αὐτοῦ πλέον τῶν ἐξήκοντα ὄπαδαν. Μετὰ πεισματώδη ἀγῶνα, διαρκέσαντα πλέον τῶν τριῶν ὥρων διεχωρίσθησαν ἐπελθούσης τῆς τυπού τοῦ Μιλιώνη ἐφονεύθησαν δύο ὄπαδοι καὶ ἐπληγώθη βαρέως ὁ Μελαχρογιάννης. Τοῦτο διὰ νυκτὸς διέταξεν ὁ Μιλιώνης καὶ μετέφερον εἰς τὸ χωρίον Στρούμη, ὡραν μόλις ἀπέχον ἐκεῖθεν, συστήσας εἰς τοὺς κατοίκους τὴν νοσηλείαν καὶ μυστικότητα ἀπὸ τοὺς τούρκους. Πλὴν οἱ χωρικοὶ εἴτε φοβούμενοι εἴτε ἀναγκασθέντες παρέδωσαν τὸν Μελαχρογιάννην εἰς τὸν Δερβέναγαν ὅστις τὸν ἔφονευσεν. Ο Μιλιώνης περιτρέχων ἐκεῖ πρὸς φύλαξιν τοῦ φίλου καὶ συναγωνιστοῦ του ἔμαθε τὰ διατρέξαντα καὶ εἰσελθών διὰ νυκτὸς ἔκαυσε παντελῶς τὸ χωρίον καὶ πολλοὺς τῶν κατοίκων ἐκκοποίησε.

Μετὰ τοῦτο ὁ Μιλιώνης, μετέβη πρὸς τὰ μέρη τοῦ Βάλτου, εἴτα δὲ ἐπέρασε πρὸς τὴν Κα-

τερίναν. Τότε ἥρχισε νὰ ἐγείρῃ ἀξιώσεις περὶ τοῦ ἀρματωλικού τοῦ τόπου. Ήπει δὲ τῶν ἀπαιτήσεων καὶ τῶν πράξεων τοῦ Μιλιώνη κατὰ τὰ μέρη ἔκεινα μαρτυρεῖ τὸ ἀκόλουθον αὐτοῦ τραγοῦδι, τὸ δποτὸν ὅμως ὅλως διαφέρει τοῦ εἰς πολλὰς συλλογὰς δημοσιευθέντος ἥδη:

Μέ γέλασεν ἡ χαραγὴ αὐγερίνος κ' ἡ πούλια  
κ' ἔργηκ' ἀπάνον· εἰς τῆς κορφές καὶ τὰ Φηλὰ Βαρδούσια  
καὶ τὰ Βουνά χιονίζανε κορφές γιανάτες χιόνι·  
στέκομαι τὰ πρακαλῶ πολὺ ρίτζο τούς κάνω·  
— Βουνί μου μὴ χιονίζετε καὶ λυώσετε τὰ χιόνια,  
θὲ νὰ περάσ' αντίπερα πέρα τὸν Ἀλασσῶνα  
νὰ μάθω γιὰ τὸ γιόκα μου τὸ Χρῆστο τὸ Μιλιόνη·  
μου εἴπανε πῶς ἔχωρισε ἀπ' τὸν καπτάν Σταμάτη  
καὶ πέρα δίπλαν ἔκαμε πέρα τὴν Κατερίνα·  
κ' ἐπήρησε σκλάβον· νὰ κατή καὶ δύο καλούς ἀγάδες  
πῆρεν ιμπέδες τὸ φλωρὶ τῆς ντούπιες καὶ τῆς λίρες,  
γυρεύει τὸ μουρασέλε· εἰς οὐλὰ τὰ βιλαέτια.

Κι' ὁ μουσελίμης τοῦγραψε γραφὴ χαρτὶ τοῦ στέλνει·  
Νὰ 'ρθῆς Χρῆστό μου γλήγορα, νάρθης νὰ προσκυνήστης  
νὰ πάρης τὸ μουρασέλε νὰ κυνηγᾶς τοὺς κλέφτες.  
Κι' ὁ Χρῆστος δὲν πιστεύεται τούρκους νὰ προσκυνήσῃ  
ιόν· πάει πέρα 'ζτὸν "Ελυμπο'"ς τὸ θειό του τὸ Στελμάτη.  
Σᾶν· πῆγαν κι' ἀνταμώσανε μὲ τοὺς παληοὺς συντρόφους  
κουνέντιασαν τὸ μιστικὸ κ' ἔβαλαν τὸ τερτίπι  
κ' ἔκαμαν τὸν κατήφορο κ' ἐπίκαν τὴν Ταράτσα,  
στέλνουνε· εἰς τὸν Κιαμιλύπετην καὶ σ' ὅλους τοὺς ἀγάδες:  
«γιὰ στείλετε μας πολὺ Ψωμὶ μπαρούτες καὶ τσαρούχια  
γιατὶ σᾶς καὶ τὰ χωρὶα σᾶς κάθω τοὺς ραγιάδες.»  
Στέλνουν ἀμάξια τὸ Ψωμὶ μπαρούτες καὶ τσαρούχια  
κ' ἔργηκε κι' ὁ Κιαμιλύπετης μὲ δλους τοὺς ἀγάδες.  
Σᾶν ἡ χαρὲς ὄπογειναν ἔκεινες τῆς ἡμέραις!....

\*

Ἐν τούτοις ὁ Σταματάκης μετὰ τὴν ἐν Ζάλιανη συμπλοκήν, μετέβη εἰς τὰ μέρη τοῦ Καρπενησίου. Νύκτα τινὰ σεληνοφεγγῆ ἐστάθμευσε μετὰ τῶν ὄπαδῶν του εἰς Τατάρναν καὶ ἀφοῦ ἔστειλε πολλοὺς τούτων εἰς τὰ πέριξ χωρία πρὸς ἐπισκεψιν τῶν οἰκογενειῶν των, ἐμεινεν οὕτος μετ' ὀλίγων ἀλλων καὶ ἐκοιμήθη θέσας ὡς σκοπὸν τὸν ἔξαδελφόν του Μόσχον. Πλὴν οὕτος ἀπεκοιμήθη ἔκει· τὸ δὲ τουρκικὸν ἀπόσπασμα, ὅπερ ἀπὸ ἡμερῶν παρηκολούθει τοὺς κλέφτας ἐκ τῶν ὄπισθεν, ἐπέπεσεν αἴφνης κατ' αὐτῶν καὶ πολλοὺς ἐφόνευσε. Διεδόθη μάλιστα ἀνὰ τὴν Δωρίδα ὅπι συνέλαθον οἱ τούρκοι ζῶντα τὸν Σταματάκην καὶ ἐκ τῆς διαδόσεως ταύτης ἐποιήθη καὶ τὸ τραγοῦδι:

Πῶ· σοῦρθε πῶς σοῦ γένηκε, καύμένε Σταματάκη,  
καὶ σὲ πιασάνε ζωντανὸν· εἰς τὸ ἔρμο τὸ λημέρι,  
τὸ Μόσχο τί τὸν ἥθελες τὸν ἔπερνες μαζὴ σου;  
— Τὸν εἶχα πρῶτον ἔδερφο καὶ πρωτοπαλήκαρι  
καὶ τὸν ἀναμπιστεύθηκα· τὸ ἔρμο καραοῦλι·  
κι' αὐτὸς ἀποκοιμήθηκε Φηλὰ· τὸ καραοῦλι  
κ' ἡ παγανία μὲ πλάκωσε καὶ τούρκοι καὶ ρωμαῖοι.

Ο Σταματάκης μετὰ τὴν ἀτυχῆ αὐτὴν συμπλοκὴν ἐπέστρεψεν εἰς Ευλογαϊδάραν διατρίψας ἔκει τρεῖς μῆνας. Μετὰ ταῦτα παρεσκευάσθη καλῶς καὶ συλλέξας νέους ὄπαδούς ἐπορεύθη πρὸς συνάντησιν τοῦ Ανδρίτου, ἀκμάζοντος τότε εἰς πολέμους καὶ θριάμβους καθ' ὅλην τὴν Λεβα-

δεῖαν. Οἱ δύο ἀρχηγοὶ διεῖλθον ἥδη τὴν Δωρίδα, τὴν Ἀκαρναίαν, τὸν Βάλτον, συναντώμενοι εἰς τὴν πορείαν των καὶ μὲ ἄλλους ἀρχικλέφτας καὶ κατέληξαν ὅλοι εἰς "Ολυμπον". Ἐκεῖ τότε ἐσπεύσε καὶ συνηνώθη μετ' αὐτῶν καὶ ὁ Μιλιώνης καὶ ὡς μημονεύει τὸ τραγοῦδι ἐπορεύθησαν εἰς Ταράτσαν. Λέγεται δὲ οὕτω τοποθεσία τις πλησίον τῆς Λαμίας ὅπου ἦδρεν ὁ Κιαμιλύπετης.

Μετὰ τὴν ἀρκετὴν αὐτὴν φορολογίαν τῶν ἀγάδων τῆς Λαμίας οἱ κλέφται κατῆλθον εἰς Δωρίδα πάλιν καὶ συνεπλάκησαν πρὸς πολλοὺς ἐκ Ναυπάκτου τουρκαλθανούς εἰς τοῦ Σούλ τὸ Ζευγάρι. Τὸ μέρος τοῦτο κείται τρεῖς ώρας μακρὰν τῆς Ευλογαϊδάρας πλησίον τοῦ Μόρου καὶ ἥτοι κτήμα τούρκου τινὸς προκρίτου Σούλ καλουμένου μὲ πύργον ὄχυρον. Οἱ κλέφται ἀφοῦ ἐπάλληισαν ἐπὶ πολὺ ἡναγκάσθησαν νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸν πύργον. Οἱ τουρκαλθανοὶ ἐπὶ δύο ἡμερούκτια ἐμειναν πολλὰς ἐφόδους ἐπιχειροῦντες κατὰ τοῦ πύργου καὶ πάντοτε ἀποκρούμενοι. Οἱ κλέφται ὅμως μὴ ἔχοντες πολεμεφόδια καὶ νερὸν ἡναγκάσθησαν νὰ περάσωσι ξιφήρεις μέσα ἀπὸ τοὺς ἔχθρους καὶ διευθύνθησαν πρὸς τὴν Ναύπακτον. Ἐκεῖθεν δὲ εύροντες πλοῖα ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν πελοποννησιακὴν παραλίαν.

"Ητο ἡ ἐποχὴ τῶν θαλασσίων θριάμβων τοῦ Λάζαρου Κατσώνη καὶ διάσημος καταδρομεὺς προσκράτεις εἰς Ταίναρον ἐκάλεσε τὸν Ἀνδρίτους εἰς ἐπικουρίαν καὶ σύμπραξιν δι' ἔθνικὸν πλέον ἀγῶνα. Ὁ Σταματάκης ἡκολούθησε τὸν Ἀνδρίτους εἰς τὴν διαβόητον διὰ τὰ ἀρματωλικὰ χρονικὰ κάθοδον καὶ τὴν ἀνοδὸν αὐτοῦ. Ἐνῷ ἀκόμη εὑρίσκοντο εἰς Κερπινὴν κλέφτης Μανιάτης, ἵσως ὄπαδός τοῦ συγγρόνου κλέφτου Ζαχαρίᾳ, ἀπήγαγεν εἰς Ἀσφάκαν τὴν θυγατέρα τοῦ προύχοντος τῆς Κερπινῆς. Ο προῦχων παρεπονέθη εἰς τοὺς κλέφτας ὃ δὲ Σταματάκης σπεύσας μετὰ τριῶν ὄπαδῶν, ἐκλεισεν εἰς τὸν πύργον του τὸν Μανιάτην καὶ μετὰ ἀντίστασιν πολλὴν ἡδυνήθη τέλος νὰ φονεύσῃ αὐτὸν καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν κόρην εἰς τὸν πατέρα της. Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου προσετέθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῶν παλληκαρίων του καὶ τὸ σημεῖον Ἀσφακιανός, μὲ τὸ ὄπιδον εἶναι γνωστὸς ἥδη.

"Αλλ' ὁ Σταματάκης δὲν ἡκολούθησεν εἰς τὸ ἔξης τὴν τύχην τοῦ Ανδρίτου. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἡδύνατο νὰ ζήσῃ πλέον εἰς τὴν πατρίδα του ἐνεκεν τῆς ἔχθροπαθείας τῶν τούρκων, κατέφυγε μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν του, τοῦ Χρήστου Μιλιώνη καὶ πέντε ἀλλων ὄπαδῶν εἰς Τρωσσιάν.

\*  
"Ἐν τῇ Μεσημβρινῇ Ρωσσίᾳ ὑπῆρχε τότε τὸ Μπακλαβικὸν τάγμα, συγκροτούμενον ἐξ ἑλλήνων ὅσοι εἶχον καταφύγει μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ἔκει, ὑπὸ τὸν Στέφανο Μαυρομιχλη, φεύγοντες τὴν ἐκδίκησιν τῶν τούρκων μετὰ

τὴν ἀτυχῆ ἐπανάστασιν τοῦ Ὀρλώφ. Τὸ τάγμα τοῦτο διηρημένον εἰς ὄκτὼ λόγους, φέροντας ὄνοματα διαφόρων πόλεων καὶ ἐπαρχῶν τῆς Ἐλάσδος εἶχεν ὡς ὅπλισμὸν τὴν λόγιην, τὸ πυροβόλον καὶ τὴν σπάθην, δὲ ἴματισμός των ἔφερεν ἐναλλάξ τὰ χρώματα τοῦ πρασίνου καὶ ἐρυθροῦ.

Ἐκεῖ κατέταξεν ἡ Ρωσικὴ κυβέρνησις τὸν Σταματάκην καὶ τοὺς ὅπαδούς του. Κατὰ τὰ 1806, ὅτε ἦκυαζεν ὁ Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος, τὸ Μπαλκλαχίκὸν τάγμα ἔλαβε μέρος ἐνεργὸν, τὸ ἥμισυ ἐν τῷ Ποντικῷ στόλῳ τῆς Ρωσίας, καὶ τὸ ἄλλο ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Τεθέλιώτην, κατὰ τῶν Τατάρων στασιαστῶν. Ὁ Σταματάκης μετὰ τῶν συγγενῶν του προσελήφθη ἐν τῷ στόλῳ καὶ εἰς πεισματώδη πλησίον τῆς Ταυρικῆς ναυμαχίαν ἐφονεύθη ὁ Χρῆστος Μιλιώνης. Ἡ ιστορία καὶ τὸ ἔτερον τραγοῦδι τοῦ Μιλιώνη ἀναφέρουσιν αὐτὸν φονευθέντα ὑπὸ τοῦ φίλου του Σουλεϊμάνη ἐν τῇ μονομαχίᾳ ἐκείνῃ. Πλὴν ἐν Δωρίδι ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα ὅτι οὗτος ἐφονεύθη πολεμῶν ἐν Ρωσίᾳ· καὶ αὐτοὶ οἱ ἀνεψιοὶ τοῦ Σταματάκη ἀναφέρουσι τοῦτο ρήτως, μὴ δεχόμενοι καθόλου οὐδὲ γνωρίζοντες τὴν ὑπὸ τοῦ Σουλεϊμάνη δολοφονίαν του.

Ο Σταματάκης μετὰ τριετῆ ἐν τῷ Μπαλκλαχίκῷ τάγματι ὑπηρεσίαν ἐπέστρεψεν εἰς Ευλογιαῖδάραν, ὅπου ἥμηντο εὑθύνη ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἔχων ἴσχυροὺς συγγενεῖς ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἐμενεν ἀνενόχλητος. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἀν καὶ ἡτο ὑπέργηρος, παρευρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μαχανδρίου. Ὁ Σταματάκης ητύχησε νὰ ἰδῃ τὴν ἀπολευθέρωσιν τῆς πατρίδος του καὶ ἀπέθανε τῷ 1835 ἐτῶν 110.

Ο καπετάν Σταματάκης ἦτο μετρίου ἀναστήματος, στεγνός, καστανόμαλος, μὲ μικρὰν κεφαλήν, ὀφθαλμούς γαλακούς, μύσταχα παχύτατον καὶ μικρὺν ὥστε νὰ τὸν δένη ὅπισθεν κατὰ τὸ ἵνιον ποτὲ δὲν ἴππευεν· ἦτο πολὺ ταχύπονος· ἔφερε χειμῶνα καλοκαιρί τὴν καπόταν του· οὐδέποτε δὲ ἐκρέμα ἐπ' αὐτοῦ ἀσήμια ὡς ἄλλοι ἀρματωλοί. Διετήρησε τὸ ὄξενον βλέμμα καὶ τὴν εὐθυδολίαν του μέχρι τέλους. Τὸ ὅπλον του ἦτο μακρὺ καρυοφύλλι τὸ ὄπιστον ὠνόμαζε καπότα.

Ταῦτα ἐγράφησαν ἐξ ἀφηγήσεων τῶν ἐκ Ευλογιαῖδάρας γερόντων Γ. Κουτρούκη καὶ Αθ. Γκόλφη καὶ τοῦ ἐκ Ηλέστης Γέρου Κοτρότσου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΕΑΣ

~~~~~\*Φ\*Φ\*~~~~~

Ἡ ἐπιθυμία τῆς εύτυχίας φαρμακεύει τὴν ἀπόλαυσιν.

\*

Ὑπάρχουσι συγχωρήσεις· αἴτινες καθιστῶσι τὸν συγχωροῦντα ὑποδεέστερον τοῦ συγχωρουμένου.

~~~~~\*Φ\*Φ\*~~~~~

## ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

~~~~~\*~~~~~

Τὴν 9 Ιανουαρίου ἐγένετο ἐν Νέᾳ Υόρκη ἡ πρώτη θανατικὴ ἐκτέλεσις δι' ἡλεκτρισμοῦ. Ο θανατωθεὶς ἐκαλεῖτο Ράιτ.

— Πρόσθια τοῦ τύπου: Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Παρισίοις βουλευτικὴν ἐκλογὴν, καθ' ἣν ἐξελέχθη ὁ στρατηγὸς Βουλανζέ, ἡ ἐφημερίς Matin κατὰ τὴν ὥραν τῆς διαλογῆς ὅπως ἐπιτύχη τὴν ταχίστην περισταλογὴν τῶν ἀποτελεσμάτων εἰχε θέση εἰς ἐνέργειαν 250 εἰδικούς ἕπεροτερ, ὃν οἱ 220 ἐπωχοῦντο καὶ οἱ 30 ἔταινον ἐπὶ ποδηλάτων (véloci-pédés).

— Ο σιδηροδρομικὸς σταθμὸς τῆς γερμανικῆς πόλεως Αὐγούστης ἀπετεφρώθη.

— Η πριγκίπιστα Λουΐζα θυγάτηρ τῆς Βασιλίσσης τῆς Αγγλίας φιλοτεχνεῖ ὅπως δωρήσῃ εἰς τὴν μητέρα αὐτῆς ἄγαλμα εἰκονίζον τὴν χαριτόδρυτον ἀναστατωνέν τῇ στάσει, ἐν ἡ ἐδέχθη κατὰ τινὰ πρωίαν τοῦ Ιουνίου 1837 παρὰ την ίδιαν κλίνην τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον ἀρρέλλον αὐτῇ ὅτι ἀνεκηρύσσετο Βασίλισσα τῆς Αγγλίας. Η Βικτωρία ἐν τῷ ἄγαλματι παρίσταται φέρουσα νυκτερινὸν κάλυμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

— Ο ἀριθμὸς τῶν ἄγριων θηρίων τόσον ηὔξειν ἐσχάτων ἐν τῇ νήσῳ Ιάβῃ, ὡστε ἡρχισαν νὰ ἐρημοῦνται χωρία δόλκηρα, τρεπομένων εἰς φυγὴν τῶν κατοίκων. Ἐπὶ τούτῳ ἡ Ολλανδικὴ κυβέρνησις ἔταξεν ἀμοιβὴν 400 φράγκων εἰς πάντα φονέα τίγρεων.

— Καὶ ἀσφαλεῖς στατιστικὰ σημειώσεις ἡ ἀξία τῶν διαφόρων, ὄρυκτῶν ἀτινα ἐξήχθησαν ἐκ τῶν ὄρυχέων τῆς Μ. Βρεττανίας καὶ τῆς Ιρλανδίας κατὰ τὸ ἔτος 1887, ἀνηλθεν εἰς 55,326,164 λίρας στερλίνας.

— Τὸν ἀμαθῆ ὅχλον τῆς Γλασκόβης συγκινεῖ ἀπό τίνος ἡ διάδοσις ὅτι νέος ιερεὺς ὄνόματι Λάχριν θεραπεύει τοὺς πάσχοντας ἐπιθέτων τὰς γειτράς ἐπ' αὐτῶν καὶ προσευχόμενος. Πλεῖστοι χωλοί, τυφλοί, ἐκ χρονίων νόσων πάσχοντες, ὄμολογοῦσιν ὅτι ἐθεραπεύθησαν ὑπὸ τοῦ νέου τούτου θυματούργου ἄγιου.

— Ο Γλάδστων ώκοδόμησε πλησίον τῆς ἐπαύλεως αὐτοῦ κάμινον μεγάλην πρὸς τὸν εἰδικὸν σε ποσὸν τῆς ἐν αὐτῇ ἀποτεφρώσεως τῶν ἐπιστολῶν, δῆσας ἔχει λάθη σχετιζομένας πρὸς τὴν πολιτικήν, ὑπολογίζει δὲ ταύτας εἰς 60 χιλιάδας.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Παρισίοις βουλευτικὴν ἐκλογὴν ἐτοιχοκολλήθησαν ὑπὲρ τῶν δύο ὑποψήφιων 1,385,000 τραγοράμματα διὰ τὴν τοιχοκόλλησιν τῶν δύοιων ἐπιληρηθῆσαν 8,000 ήμεροισθνα.

— Εν Λονδίνῳ ἰδρύεται ἀσύλον τῶν ἀδεσπότων κυνῶν. Πρὸς τοῦτο συνελέχθησαν ἐντὸς ὀλίγων ήμερῶν 225 λίραι στερλίναι.

— Εκτίθεται εἰς θέαν ἐν Κοπεγχάγῃ μεγάλη φάλαινα ἀγρευθεῖσα ἐσχάτως παρὰ τὴν Φιονίαν νῆσον. Τὸ θαλάσσιον τοῦτο τέρας ἔχει μῆτρα 22 μέτρων καὶ βάρος 35,000 χιλιογράμμων. Καὶ τὸ μὲν λίπος καὶ τὸ ἔκ ταύτης ἐξάχθησόμενον ἔλαιον θὰ πωληθῶσι, ὃ δὲ σκελετὸς θὰ φυλαχθῇ ἐν τῷ ζωαλογικῷ μουσείῳ τῆς δανικῆς πρωτευούσης.

— Εἰς συμβολὴν ὅπλων ἐσχάτως γενομένην ἐν Παρισίοις κατὰ τὴν πανήγυριν ἐταίρειας φυλόπλωι παρέστη καὶ ἔλαβε μέρος καὶ μιὰ γυνὴ κόρη διδασκάλου ξιφασκίας. Η γυνὴ αὐτῇ καλεῖται Τριγγύ-Γαθρήλη καὶ εἶνε εὐμορφοτάτη τὴν σύψιν, χαρίεστα δ' ἄμα καὶ ἀρρενωπὴ τὸ παράστημα. Ἐνδεδύμενη κοντὸν φύρεμα ἐκ θαλασσόρου βελούδου ἐσταύρου τὸ ξίφος μεταξιφάμαχου πρώτης δυνάμεως. Μετὰ τόσης δὲ τέχνης ἔχειρισθη τὸ ὅπλον, ὃςτε ὁ δεινὸς διαξιφιστής, ἀφοῦ ἐπὶ μακρὸν ἐπιτυχῶς ἡμέρη, ἔλαβε τέλος δεξιώτατον ξι-